

Економічні детермінанти розвитку підприємництва у сфері відновлюваної енергетики України

Кліменко О. М.

В умовах воєнних викликів та трансформації економіки розвиток підприємництва у сфері відновлюваної енергетики набуває стратегічного значення для України. Відновлювана енергетика є одним із чинників забезпечення енергетичної безпеки та зменшення залежності від імпорту викопних енергоносіїв. Це особливо актуально в умовах дестабілізації традиційних енергетичних ринків. До того ж, підприємницька активність у сфері відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) створює нові можливості для економічного зростання, оскільки інвестиції у «зелені» проекти формують мультиплікативний ефект для суміжних галузей – це і машинобудування, і ІТ, і будівництво, і фінансовий сектор тощо. Зростає значення підприємництва у сфері ВДЕ в контексті євроінтеграційних процесів, адже адаптація українського законодавства до вимог ЄС передбачає посилення ролі приватних компаній та інвесторів у розвитку «зеленої» генерації, впровадженні інноваційних технологій, розбудові децентралізованих енергосистем [5, 11, 14]. За оцінками експертів, реалізація інвестиційних проєктів у відновлюваній енергетиці в Україні вже створила десятки тисяч робочих місць і залучила понад 12 млрд дол. США інвестицій [9, 12, 15].

Актуальність підприємництва у сфері ВДЕ також обумовлюється глобальним трендом декарбонізації та необхідністю досягнення цілей сталого розвитку. Для України розвиток підприємництва у ВДЕ виступає не лише економічним, але й геополітичним пріоритетом, що визначає її місце на європейському енергетичному ринку.

Проблематика розвитку підприємництва у сфері відновлюваної енергетики отримала відображення у працях низки українських вчених. Так, С. О. Кудря та його школа ще з початку 2000-х років акцентували увагу на формуванні національної стратегії розвитку відновлюваної енергетики та ролі приватних ініціатив у забезпеченні енергетичної безпеки держави [3]. У дослідженнях О. М. Суходолі [7] проаналізовано інституційні бар'єри розвитку «зеленої» енергетики, зокрема проблему боргів «зеленого» тарифу та недостатню ефективність механізмів державного регулювання, що безпосередньо впливають на підприємницьку активність у галузі. Вагомий внесок у вивчення економічних аспектів підприємництва у ВДЕ зробили також О. Г. Чумаченко [10], В. А. Чудовська [9], В. В. Микитенко [6], які у своїх роботах зосереджуються на питаннях фінансово-інвестиційного забезпечення, ефективності бізнес-моделей та управлінських практик підприємницьких структур у «зеленій» енергетиці. Окрему увагу заслуговують публікації О. О. Трофименко, С. В. Войтко, Т. В. Павленко [16], де розглядається вплив євроінтеграційних процесів і зовнішніх інвестицій на розвиток підприємництва у секторі ВДЕ в Україні.

Сучасні вітчизняні дослідження охоплюють доволі широкий спектр питань – від інституційно-правових обмежень і фінансових механізмів стимулювання до стратегій інтеграції підприємницьких структур у європейський енергетичний простір. Водночас комплексність і динамічність трансформацій у сфері відновлювальної енергетики зумовлюють потребу у подальших наукових розвідках, спрямованих на поглиблений аналіз економічних детермінант та пошук ефективних механізмів їх реалізації у практиці підприємницької діяльності.

Мета статті полягає у виявленні та систематизації економічних детермінант розвитку підприємництва у сфері відновлюваної енергетики України, аналізі їх можливостей і бар'єрів у воєнних та післявоєнних умовах, а також формуванні рекомендацій щодо їх реалізації в державній політиці та підприємницькому середовищі.

У сучасній економічній науці поняття «детермінанти» використовується для позначення системи факторів, що зумовлюють динаміку та результативність розвитку економічних процесів. На відміну від категорії «фактори», яка відображає переважно окремі умови чи ресурси, детермінанти розглядаються як більш глибокі причинно-наслідкові залежності, що формують середовище функціонування економічних суб'єктів. У науковій літературі запропоновано різні підходи до класифікації детермінант розвитку. Загалом їх можна згрупувати у п'ять основних блоків: економічні, інституційні, технологічні, соціальні та глобальні. У дослідженнях сучасних українських науковців, таких, як Л. О. Збаразська [4], О. О. Трофименко [16], Т. Л. Ткачук [8] дедалі частіше застосовується економічна класифікація детермінант, яка передбачає виділення макроекономічних, інституційних, ринкових, фінансових та інноваційних складових.

Слід сказати, що взагалі в науковій літературі простежується кілька підходів до класифікації детермінант розвитку підприємницьких структур у сфері відновлюваної енергетики. Розглянемо основних два підходи. Один із них ґрунтується на широкому розумінні факторів впливу й охоплює економічні, інституційні, технологічні, соціальні та глобальні складові. Подібна інтерпретація відображена у працях В. М. Гееця, який акцентує увагу на системному поєднанні економічних та інституційних передумов розвитку [2], а також у дослідженнях В. В. Микитенка, де підкреслюється роль соціально-екологічних чинників у формуванні стратегій «зеленої» економіки [6]. Додатково слід зазначити, що у моделі конкурентних переваг М. Портера глобальні та технологічні фактори також розглядаються як ключові детермінанти розвитку національних і галузевих економічних систем [13].

Інший підхід пов'язаний із більш вузькою, економічно орієнтованою класифікацією. Він передбачає виділення макроекономічних, інституційних, ринкових, фінансових та інноваційних складових. Такий підхід представлено у сучасних працях українських науковців. Зокрема, Л. О. Збаразська визначає економічні детермінанти розвитку відновлюваної енергетики, наголошуючи на

ролі інвестиційних та фінансових механізмів [4]. О. О. Трофименко розглядає співробітництво у сфері відновлюваної енергетики крізь призму економічних та ринкових передумов [16]. Т. Л. Ткачук аналізує проблеми та перспективи управління інвестиційною діяльністю підприємств галузі, підкреслюючи необхідність інноваційного вектору розвитку [8].

В даному дослідженні згідно мети здається доцільним зосередитися на економічній класифікації детермінант, яка включає макроекономічні, інституційні, ринкові, фінансові та інноваційні складові.

Вітчизняні дослідники відзначають, що детермінанти розвитку мають комплексний характер, поєднуючи економічні, інституційні, соціальні та технологічні компоненти. Зокрема, детермінанти виступають системними «точками впливу» на відтворювальні процеси, визначаючи їхню ефективність та стійкість [1, 5, 14], а економічний розвиток завжди є результатом взаємодії сукупності чинників, серед яких детермінанти виступають у ролі ключових драйверів або обмежувачів [3].

У зарубіжній літературі детермінанти часто аналізуються крізь призму конкурентоспроможності та інноваційної динаміки економіки [13]. У цьому контексті вони визначають не лише умови зростання, але й формування стратегічних переваг для підприємницьких структур.

Таким чином, під економічними детермінантами розвитку підприємництва у сфері відновлюваної енергетики доцільно розуміти систему взаємопов'язаних умов і факторів, які формують можливості, обмеження та стимули для функціонування й зростання підприємницьких структур галузі.

Економічні детермінанти визначально впливають на формування та динаміку розвитку підприємницьких структур у сфері ВДЕ, що проявляється як у можливостях розширення ринкової активності, так і у виникненні бар'єрів для стабільного функціонування підприємств (рис. 1).

Розглянемо можливості та бар'єри для кожної з п'яти економічних детермінант. Макроекономічні детермінанти зумовлюють загальне середовище розвитку підприємництва у ВДЕ. З одного боку, підвищення значення

енергетичної безпеки України та необхідність диверсифікації енергетичного балансу стимулюють попит на відновлювані джерела. З іншого боку, економічна нестабільність, коливання валютного курсу та високі інфляційні очікування ускладнюють довгострокове планування інвестиційних проєктів, що стримує масштабування бізнесу у сфері «зеленої» енергетики.

Рис. 1. Можливості та бар'єри впливу економічних детермінант на розвиток підприємницьких структур у сфері відновлюваної енергетики (складено автором)

Інституційні фактори відіграють подвійну роль. С одного боку, вони здатні стимулювати розвиток підприємництва, проте водночас можуть створювати суттєві бар'єри. Успішні приклади державного регулювання – це запровадження системи «зеленого тарифу», а також гармонізація нормативної бази з європейськими стандартами. Водночас часті зміни регуляторної політики, зокрема перехід до системи аукціонів, створюють додаткові ризики для підприємців, підвищують невизначеність і можуть стримувати залучення інвестицій. Значним чинником залишаються бюрократичні перепони та непрозорість дозвільних процедур.

Ринкові детермінанти охоплюють динаміку попиту та конкуренції. Зростання інтересу до «зеленої» енергії з боку споживачів та корпоративних клієнтів стимулює створення нових підприємницьких структур. Водночас конкуренція з традиційними видами енергетики, які залишаються більш доступними завдяки субсидіям чи історично сформованій інфраструктурі, обмежує можливості швидкого зростання бізнесу у ВДЕ.

Фінансові детермінанти визначають практичні можливості реалізації підприємницьких ініціатив. Для вітчизняних підприємств вагомим перепорою є обмежений доступ до кредитних ресурсів, особливо у воєнний період. Разом з тим міжнародні фінансові організації та європейські інвестиційні фонди залишаються основними джерелами довгострокового фінансування галузі. Важливу роль відіграють податкові пільги та механізми державної підтримки, які формують базові стимули для входження нових гравців на ринок.

Інноваційні детермінанти відображають технологічні зміни, що впливають на ефективність діяльності підприємств та собівартість виробництва. Розвиток нових поколінь сонячних панелей, вітрових турбін та акумуляторних систем поступово здешевлює «зелену» енергію і підвищує її конкурентоспроможність. Водночас цифровізація енергетичних процесів, таких, як формування смарт-мережі, блокчейн-рішення, енергетичні платформи тощо відкриває нові ніші для підприємництва у сфері ВДЕ.

Таким чином, сукупний вплив зазначених можливостей та бар'єрів на економічні детермінанти розвитку формує складне та суперечливе середовище для розвитку підприємництва у відновлюваній енергетиці України. Позитивні імпульси, пов'язані із зростанням попиту, міжнародною підтримкою та інноваційними проривами, часто нівелюються високими ризиками інституційного та фінансового характеру. Це вимагає глибшого аналізу взаємозалежності економічних детермінант та вироблення стратегій їх збалансованого використання.

З метою демонстрації співвідношення впливу можливостей і бар'єрів на розвиток підприємництва у сфері ВДЕ побудовано умовні діаграми балансу впливів (рис. 2-3). Відсоткові оцінки відображають узагальнене бачення науковців та експертів цієї сфери і не претендують на роль точних статистичних даних

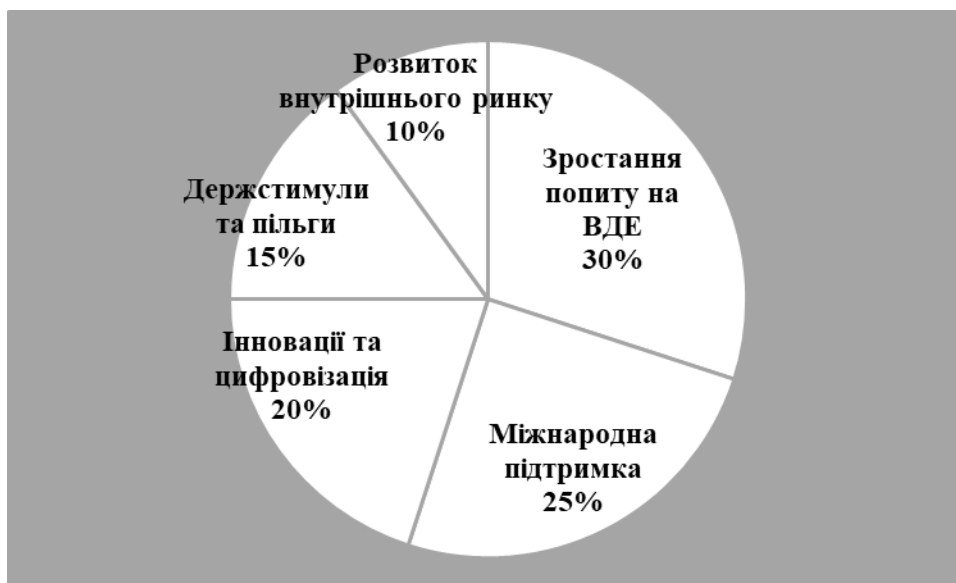

Рис. 2. Можливості впливу економічних детермінант на розвиток підприємництва у сфері відновлюваної енергетики (умовна оцінка, складено автором)

Представлені на рисунках діаграми можливостей впливу економічних детермінант на розвиток підприємництва у сфері відновлюваної енергетики (рис. 2) та бар'єрів впливу економічних детермінант на розвиток підприємництва

у сфері відновлюваної енергетики (рис. 3) ілюструють умовний розподіл можливостей та бар'єрів, що формуються під впливом економічних детермінант.

До ключових можливостей віднесено зростання попиту на «зелену» енергію (30%), міжнародну підтримку (25 %), інноваційно-цифрові зміни (20 %), державні стимули та податкові пільги (15 %) і розвиток внутрішнього ринку через укладення РРА-контрактів, тобто угод про придбання електроенергії (10%). Водночас вагомими бар'єрами залишаються нестабільність регуляторної політики (30 %), обмежений доступ до фінансування (25 %), макроекономічні ризики (20 %), конкуренція з традиційною енергетикою (15 %) та бюрократичні перепони (10 %).

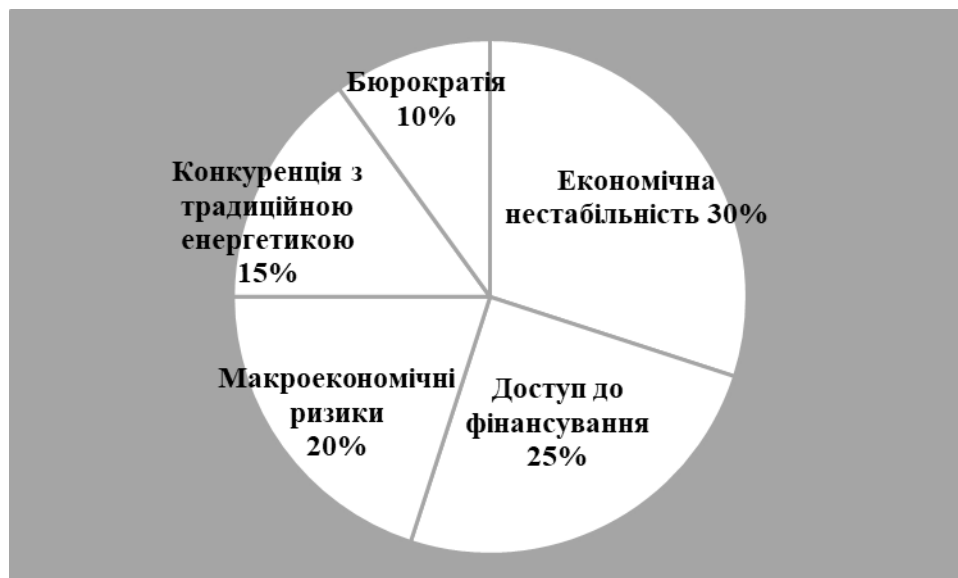

Рис. 3. Бар'єри впливу економічних детермінант на розвиток підприємництва у сфері відновлюваної енергетики (умовна оцінка, складено автором)

Таким чином, навіть за умов наявності суттєвих стимулів для розвитку підприємництва у відновлюваній енергетиці, бар'єри зберігають значну частку впливу, що зумовлює необхідність вироблення комплексних стратегій для їх мінімізації.

Разом з тим, економічні детермінанти розвитку підприємництва у сфері відновлюваної енергетики України демонструють значний потенціал для

формування економічного зростання. Проте повномасштабна війна та потреба у післявоєнному відновленні економіки, накладають специфічні умови на розвиток підприємницьких структур та викликають необхідність поєднання стратегічного стимулювання підприємництва у ВДЕ з забезпеченням стійкості економічної та енергетичної системи України.

Розглянемо основні умови розвитку підприємництва у сфері ВДЕ в сучасних умовах. Варто передбачити, що вони мають перекликатися з визначеними вище можливостями та бар'єрами впливу економічних детермінант на розвиток підприємницьких структур у сфері відновлюваної енергетики. По перше, це стабільне нормативно-правове середовище. Умови воєнного часу вимагають адаптації законодавчої бази, яка забезпечує передбачуваність ведення бізнесу, захист прав інвесторів та сприяє впровадженню інноваційних рішень навіть у кризових умовах. Для післявоєнного відновлення економіки необхідне формування довгострокових правових механізмів підтримки ВДЕ, включно зі стимулюванням інвестицій у малий та середній бізнес, розвитком «зелених» тарифів та преференцій. По-друге – доступ до фінансових ресурсів, оскільки підприємства у сфері ВДЕ потребують суттєвої фінансової підтримки, а це і державні субсидії, і міжнародні гранти, і пільгові кредити, і венчурні фонди тощо. У воєнний період особливо актуальні механізми підтримки ліквідності та часткового покриття ризиків. Післявоєнне відновлення вимагає спрямування інвестицій на модернізацію та масштабування виробництва відновлюваної енергії. Третя важлива умова – інновації та цифровізація. Розвиток підприємництва у ВДЕ неможливий без науково-технічних розробок, впровадження цифрових технологій та smart-рішень для оптимізації виробничих процесів. До того ж, підвищення інноваційності виробництва забезпечує стійкість підприємств у кризових умовах, підвищує ефективність виробництва та інтегрує Україну у глобальні енергетичні ринки. І четвертою умовою доцільно вважати розвиток партнерських мереж та ринкових механізмів. Ефективна кооперація між підприємствами, державою, міжнародними організаціями та науковими установами дозволяє зменшити ризики та забезпечити швидке

відновлення після воєнних руйнувань. Державні та приватні партнерства сприяють інтеграції інновацій, обміну знаннями та оптимізації ресурсів, що особливо важливо для малого та середнього бізнесу у ВДЕ.

Розвиток підприємницьких структур у сфері відновлюваної енергетики в Україні стикається з низкою комплексних ризиків, які теж значною мірою пов'язані з вищевказаними бар'єрами впливу економічних детермінант на розвиток підприємницьких структур у сфері відновлюваної енергетики та впливають на ефективність реалізації потенціалу підприємницьких структур ВДЕ. У воєнний період значна частина інфраструктури піддається руйнуванню або стає недоступною для ефективного функціонування виробництва та транспортування енергоресурсів. Логістичні ризики включають труднощі з постачанням компонентів для сонячних і вітрових електростанцій, відсутність стабільних каналів доставки обладнання та матеріалів, що суттєво уповільнює реалізацію інвестиційних проєктів. Тому післявоєнне відновлення потребує модернізації транспортної та енергетичної інфраструктури, а також створення систем резервного забезпечення. Вже можна явно виділити соціальні та кадрові ризики, які виникли з-за відтоку висококваліфікованих фахівців через війну, недостатню кількість інженерних та технічних кадрів для роботи у ВДЕ, потребу у навчанні та перепідготовці персоналу для роботи з новітніми технологіями, що є критично важливим для післявоєнного відновлення сектору.

Перераховані бар'єри та ризики взаємопов'язані та посилюють один одного. Інфраструктурні обмеження та регуляторні бар'єри поглиблюють фінансові ризики, а кадрові та технологічні виклики знижують здатність підприємств адаптуватися до кризових умов. Водночас усунення хоча б частини цих бар'єрів чи ризиків створює умови для швидшого розвитку підприємництва у ВДЕ та прискореного післявоєнного економічного відновлення.

Отже, на основі виявлених можливостей, умов, бар'єрів та ризиків варто запропонувати деякі рекомендації для державної політики та підприємницького середовища (рис. 4). Запропонована на рисунку структурно-логічна модель реалізації економічних детермінант розвитку підприємництва у сфері ВДЕ

демонструє взаємозв'язок між державними політиками та підприємницьким середовищем, окреслюючи шляхи трансформації і очікувані ефекти для економічного зростання та післявоєнного відновлення України.

Рис. 4. Структурно-логічна модель реалізації економічних детермінант розвитку підприємництва у сфері ВДЕ (складено автором)

Щодо державної політики, то фінансова підтримка та податкові стимули передбачає запровадження податкових пільг для підприємств у ВДЕ, спеціальні грантові програми для малого і середнього бізнесу, пільгові кредити та державні гарантії для інвесторів. Регуляторні механізми включають спрощення процедур ліцензування та дозвільних документів у воєнний період, адаптацію законодавства під післявоєнне відновлення, гармонізацію з міжнародними стандартами тощо. До інституційної підтримки віднесемо створення державних

центрів координації та моніторингу ВДЕ-проектів, забезпечення інтеграції підприємств у національні та регіональні енергетичні програми, а до стимулювання інновацій – фінансування науково-дослідних проектів, цифровізацію виробничих процесів, впровадження smart-технологій для підвищення ефективності виробництва та управління ресурсами.

Стосовно підприємницького середовища, розвиток партнерських мереж включає в себе формування кооперацій між малими, середніми та великими підприємствами, а також державно-приватної і міжнародної кооперації. Доступ до фінансування, а також і до консультаційних послуг визначає підтримку підприємств у підготовці проектів для отримання грантів, кредитів та інвестицій, надання експертних консультацій з технологічного та економічного розвитку. Підвищення кваліфікації кадрів означає організацію навчальних програм, тренінгів та сертифікацій для працівників сектору ВДЕ, а інтеграція інноваційних технологій забезпечує впровадження цифрових платформ для управління енергетичними потоками, автоматизації виробництва та оптимізації ресурсів.

Реалізація умов і рекомендацій щодо розвитку підприємництва у сфері відновлюваної енергетики здатна сформувати значний економічний ефект на національному рівні. Сумарний ефект від впровадження заходів можна оцінити як комплексний: приріст ВВП, збільшення зайнятості, зменшення енергетичної залежності, розвиток інновацій та пришвидшене післявоєнне відновлення економіки. Економічний розвиток, а саме зростання ВВП та створення доданої вартості пояснюються тим, що підтримка малого та середнього бізнесу у ВДЕ стимулює розвиток суміжних секторів економіки – машинобудування, ІТ, будівництво, логістика тощо. Попередні моделі для країн ЄС показують, що збільшення інвестицій у ВДЕ на 1 млрд євро може додатково генерувати від 0,5 до 0,8 млрд євро ВВП за рахунок мультиплікаційного ефекту [3].

Для України, враховуючи масштаби сектору та поточну ситуацію, можна очікувати помірного росту ВВП на 1–2% за рахунок активізації ВДЕ у перші 5 років після впровадження стимулів.

Збільшення зайнятості та створення нових робочих місць обґрунтовується тим, що розширення ВДЕ-підприємництва створює робочі місця як безпосередньо у сфері відновлювальної енергетики, так і опосередковано в суміжних галузях, як-то: логістика, виробництво компонентів і комплектуючих, обслуговування тощо.

За аналогією з європейським досвідом, 1 МВт встановленої потужності ВДЕ може забезпечувати приблизно 0,5–1 робоче місце протягом операційного циклу, а нові інвестиційні проекти у середньому створюють від 50 до 200 робочих місць на один підприємницький проект середнього масштабу [3].

Енергетична та економічна стабільність підтверджується тим, що збільшення частки ВДЕ у загальному енергобалансі України зменшує залежність від імпорتنих енергоресурсів, що стабілізує національний бюджет та дозволяє знизити витрати на енергетичний імпорт. Орієнтовно, приріст частки ВДЕ на 5–10% у загальному енергоспоживанні країни може скоротити імпорт енергоресурсів на 1–2 млрд доларів на рік [3].

Інноваційний та технологічний розвиток відбувається за рахунок впровадження цифровізації, smart-технологій та науково-дослідних проектів підвищує продуктивність підприємств і створює умови для розвитку експорту інноваційних рішень, а поява конкурентоспроможних технологій у ВДЕ дозволяє інтегрувати Україну у глобальні ланцюги доданої вартості та залучати іноземні інвестиції.

Активізація ВДЕ-підприємництва сприяє швидшому відновленню регіональної економіки, відновленню інфраструктури та соціальних послуг. Ефективне використання інноваційних, цифрових та ресурсних рішень зменшує витрати на реконструкцію та оптимізує управління відновлювальними проектами.

Таким чином, навіть умовні кількісні оцінки демонструють, що стимулювання підприємництва у ВДЕ є стратегічно важливим для економічної безпеки України та забезпечення сталого розвитку у середньостроковій і довгостроковій перспективі.

Отже, сучасний розвиток підприємництва у сфері відновлюваної енергетики в Україні демонструє високий потенціал, проте його реалізація стикається з низкою економічних, технологічних та регуляторних бар'єрів. Зважаючи на це, виникає необхідність розробки комплексних підходів, які б забезпечували ефективну інтеграцію малих та середніх підприємств у «зелений» енергетичний ринок, сприяли доступу до фінансових ресурсів, технологій та сервісів балансування.

Одним із перспективних напрямів є створення платформної моделі «Energy Hub», яка поєднує інтереси підприємців, інвесторів, споживачів та органів влади в єдиному інтегрованому середовищі. Така модель дозволяє не лише оптимізувати управління ресурсами і технологічними потоками, а й забезпечити прозорі механізми угод, сертифікації та участі у ринках допоміжних послуг. Розробку та моделювання модульної структури для hub-моделі автор ставить за мету подальшого дослідження, де планується формування прикладної стратегії розвитку підприємницьких структур у сфері ВДЕ з науково-обґрунтованою логікою впровадження та потенціалом масштабування на регіональному та національному рівнях.

Список використаних джерел

1. Даценко Ю. М. Вплив відновлювальної енергетики на взаємодії суспільства та економіку. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2020. № 4 (60). С. 68–75. URL: <https://snku.krok.edu.ua/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/70>.
2. Геєць В. М. *Інституційні засади структурних трансформацій економіки України*. – К.: Наук. думка, 2015. – 448 с.
3. Запорожець А. В., Курбатський В. В., Томін Н. В. та ін. *Системи, прийняття рішень та управління в енергетиці* [Томи 1–2]. — Київ: Springer, 2024. — 2 т. — (Studies in Systems, Decision and Control; т. 454). — ISBN 978-3-031-22464-5. — DOI: 10.1007/978-3-031-22464-5. — Режим доступу:

<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-22464-5>. — Дата звернення: 25.09.2025.

4. Збаразська Л. О. Економічні детермінанти розвитку відновлюваної енергетики в Україні. // *Економіка та держава*. 2021. № 9. С. 14–19.

5. Кондратенко Н. О. Технологічні фактори розвитку підприємництва у відновлюваній енергетиці. // *Економіка України*. 2020. № 7. С. 85–97.

6. Микитенко В. В. Соціально-економічні аспекти розвитку «зеленої» енергетики. // *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2019. Вип. 2. С. 102–110.

7. Суходоля О. М., ред. *Енергетична безпека України: методологія системного аналізу та стратегічного планування: аналітична доповідь*. – Київ: National'nyı instytut stratehichnykh doslidzhen', 2021.

8. Ткачук Т. Л. Проблеми та перспективи управління інвестиційною діяльністю підприємств відновлюваних джерел енергії. // *Економічний простір*. 2024. Вип. 195. С. 195–213.

9. Чудовська В. А. Інвестиційна привабливість відновлюваної енергетики в Україні. *Збалансоване природокористування*. 2019. № 1. С. 81–86. URL: <https://journals.uran.ua/bnusing/article/view/184049>.

10. Чумаченко О. Роль відновлюваних джерел енергії у електроенергетичному балансі України. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2022. № 3 (67). С. 120–127. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/529>.

11. Chygryn O., Kolosok S., Hordiienko V. *Digital Eco-Energy: Patterns of Achieving Economic Leadership, National Security, and Sustainability*. In: *Lecture Notes in Networks and Systems*. Springer, 2023. Vol. 590. P. 251–262. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-28131-0_23.

12. Oleskiv I., Dribniuk A. *Analysis of Modern Tools of Investment in Renewable Energy of Ukraine. Social and Economic Management: Prospects for Development*. 2023. Vol. 5, No. 2. P. 64–72. URL: <https://science.lpnu.ua/smeu/all-volumes-and>

[issues/volume-5-number-2-2023/analysis-modern-tools-investment-renewable-energy.](#)

13. Porter M. *The Competitive Advantage of Nations*. – New York: Free Press, 1998. – 896 p. – ISBN 978-0-684-84147-2.

14. Shevchuk O. A., Streliuk S. O., Stroieviy S. O., et al. *The Impact of Startup Ecosystems on Renewable Energy Technologies. Economic Herald of SHEI USUCT*. 2023. No. 2. P. 47–55. URL: <https://ouci.dntb.gov.ua/en/works/lxNQ2ZP7>.

15. Trypolska H., Riabchyn O. *Experience and Prospects of Financing Renewable Energy Projects in Ukraine. International Journal of Energy Economics and Policy*. 2022. Vol. 12, No. 6. P. 84–90. URL: <https://www.econjournals.com/index.php/ijeep/article/view/11999>.

16. Trofymenko O., Voitko S., Pavlenco T., Tashcheiev Yu. *Economic Stimulation of Entrepreneurship Development in the Field of Renewable Energy in the World and in Ukraine. Економічний аналіз*. 2021. Т. 31, № 1. С. 215–221. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/2007>.

Анотація

Кліменко О. М.

Економічні детермінанти розвитку підприємництва у сфері відновлюваної енергетики України

Метою статті є виявлення та систематизація економічних детермінант розвитку підприємництва у сфері відновлюваної енергетики України, аналіз їх можливостей і бар'єрів у воєнних та післявоєнних умовах, а також формування рекомендацій щодо їх реалізації в державній політиці та підприємницькому середовищі. Досліджено економічні детермінанти розвитку підприємництва у сфері відновлюваної енергетики України. Визначено теоретичні засади поняття «детермінанти» та окреслено основні підходи до їх класифікації. Акцентовано увагу на економічній класифікації детермінант, що включає макроекономічні, інституційні, ринкові, фінансові та інноваційні складові, які справляють

визначальний вплив на підприємницькі структури у сфері ВДЕ. Розглянуто можливості та бар'єри, що формуються під впливом економічних детермінант, серед яких представлено зростання попиту на «зелену» енергію, міжнародну підтримку, інноваційно-цифрові зміни, а також нестабільність регуляторної політики, обмежений доступ до фінансування та макроекономічні ризики. Доведено, що економічні детермінанти мають амбівалентний характер, вони водночас створюють стимули для розвитку та формують бар'єри, які необхідно враховувати у процесі стратегічного управління. Особливу увагу приділено аналізу умов розвитку підприємництва у воєнний та післявоєнний періоди, серед яких – стабільність нормативно-правового середовища, доступ до фінансування, інноваційність і цифровізація виробничих процесів, розвиток партнерських мереж і кадрового потенціалу. На основі узагальнення можливостей, ризиків та бар'єрів побудовано структурно-логічну модель реалізації економічних детермінант розвитку підприємництва у сфері ВДЕ, яка відображає взаємозв'язок між державними політиками та підприємницьким середовищем. У статті також представлено потенційні економічні ефекти від стимулювання розвитку підприємництва у відновлюваній енергетиці, зокрема приріст ВВП, зростання зайнятості, зменшення енергетичної залежності та посилення інноваційного розвитку. Зроблено висновок, що стимулювання підприємництва у сфері ВДЕ є стратегічно важливим чинником економічного зростання України, її енергетичної безпеки та відновлення у післявоєнний період.

Ключові слова: підприємництво, відновлювана енергетика, інноваційний розвиток, енергетична безпека, післявоєнне відновлення, державна політика

Відомості про автора

Кліменко Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Контактна інформація: +380 50 303 26 52, swill@i.ua

Офіційне написання англійською мовою:

Olena Klimenko

Наданий матеріал раніше не публікувався та в інші видання не надсилався.